

Визначення складнопідрядного речення, його будова

Богданова Вікторія

Бойко Тетяна

Бочарник Дар'я

11.11.2013

Буняк Тетяна

Головаченко Дарина

складно підрядне
речення

ЗМІСТ

1. Складнопідрядне речення, його будова .
2. Типи складнопідрядних речень.

Складнопідрядне речення

– це складне речення, частини якого поєднані підрядним зв'язком і одна частина синтаксично підпорядкована іншій.

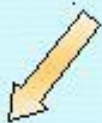
- Книга вчить, як на світі жити . (Народна творчість)

У складнопідрядному реченні підрядна частина приєднується до головної за допомогою **сполучників підрядності** (**бо, щоб, тому що, що, як, ніби, наче, для того щоб, якби, якщо, хоч, дарма що** та інші) або **сполучних слів** (відносні займенники **хто, що, який, чий, котрий, скільки;** прислівники **де, куди, звідки**)

У реченні **І як же її не любить, цю землю, що рідна до болю** (М. Луків) слово **що** можна замінити іменником з головної частини речення **земля** або займенником **яка**, синтаксична роль у реченні підмет, тому **що** це відносний займенником, у реченні виконує роль сполучного слова.

У реченні **Не дивуйтесь, що мовчу: серце з рідним краєм розмовляє** (М.Сингаївський) слово **що** не можна замінити іменником чи займенником **який**, воно не є членом речення, тому **що** - сполучник

Види складнопідрядних речень

Складнопідрядні речення з підрядними з*ясувальними

Складнопідрядні речення з підрядними означальними

Складнопідрядні речення з підрядними обставинними

Підрядні способу дії

Підрядні міри і ступеня

Підрядні часу

Підрядні місця

Підрядні порівняльні

Підрядні причини

Підрядні мети

Підрядні умови

Підрядні допустові

Підрядні наслідку

Складнопідрядне речення з підрядною з*ясувальною частиною

Підрядна частина з*ясовує, пояснює в головній частині значення дієслова-присудка і відповідає на питання непрямих відмінків хто? що? кого? чого?

Хай говорять, що хочуть, волошки у житті.

що?

{ }

... ,(що ...), ...

Складнопідрядне речення з підрядною означальною частиною

Підрядна частина пояснює іменник, займенник або іншу частину мовив значенні іменника в головній частині відповідає на питання *який? яка? яке? які? чий? котрий?*

- Ти п*єш із чистої криниці, яку ми щирістю зовем.
(М Рильський)

якої?
[   ], (яку ...).

У головному реченні означуваний іменник може мати при собі вказівний займенник *той, такий, кожний, всякий*.

- Любив я дуже ті дні, коли дома у нас збиралися гості.(С. Васильченко)

Складнопідрядне речення з підрядною обставинною частиною місця

Підрядна частина вказує на місце або напрям дії . Про яку йдеться в головній частині і відповідає на питання де? куди? звідки?

- Де кров текла козацька, трава зеленіє.
(Т.Шевченко)

де?
—
(Де ...), ( )

Складнопідрядне речення з підрядною обставинною частиною часу

Підрядна частина характеризує час, про який йдеться в головному реченні і відповідає на питання **коли? як довго? з якого часу? до якого часу? з яких гір? до яких гір?**

● Як тільки зникло сонце за вечірнім пругом, потягнуло холодом.

коли?
↓
(Як ...), [   ]

Складнопідрядне речення з підрядною обставинною частиною способу дії

Підрядна частина розкриває спосіб дії і відповідає на питання
як? яким способом?

- Море так бадьоро хлюпає, що аж слухати любо.

як?

(М.Колдоби́нський)

[ ] , (що ...)

Складнопідрядне речення з підрядною обставинною частиною міри і ступеня

Підрядна частина розкриває міру чи ступінь вияву ознаки головної частини і відповідає на питання *якою мірою? наскільки?*

- Розіслався широкий степ, наскільки можна було кинути оком (І.Нечуй – Левицький).

в якій мірі ?

( ), (наскільки ...).

Складнопідрядне речення з підрядною порівняльною частиною

Підрядна частина за допомогою порівняння пояснює зміст усього головного речення і відповідає на питання **як? як саме? подібно до чого?**

- Вишні цвіли так рясно, наче вкривав їх пухнастий сніг.
(Ю.Яновський)

як саме?

( ), (наче ...).

Складнопідрядне речення з підрядною обставинною частиною причини

Підрядна частина вказує на причину, що викликає дію
головного речення і відповідає на питання **чому? через що?**
з якої причини?

- **Тому і осінь ця здається нам весною,
що в рідній стороні нам стало краще жити
. (В. Сосюра)**

чому?
(   ), (що ...).

Складнопідрядне речення з підрядною обставинною частиною умови

Підрядна частина вказує на умову, від якої залежить виконання дії в головній частині і відповідає на питання за якої умови?

- Якби ви з нами подружились, багато б дечого навчились . (Т.Шевченко)

за якої умови?

(Якби ...), [   ]

Складнопідрядне речення з підрядною обставинною частиною мети

Підрядна частина вказує на мету того,
про що йдеться в головній частині і
відповідає на питання **для чого? навіщо?**
з якою метою?

- **Треба нахилитися, щоб з криниці води
напитися . (Народна творчість)**

за якою метою?

[   ] , (щоб ...)

Складнопідрядне речення з підрядною допустовою частиною

Підрядна частина вказує на факти, які б могли перешкодити тому, про що говорить ся в головному реченні, але не перешкодили.

Від головної до підрядної частини ставиться питання *незважаючи на що?*

Підрядна частина до головної приєднується сполучниками *хоч, незважаючи на те що, дарма що.*

- Хоч була рання весна, надворі вже було гаряче . (І.Нечуй-Левицький)
незважаючи на що?

(Якби ...), ( )

Складнопідрядне речення з підрядною обставинною частиною наслідку

Підрядна частина вказує на наслідок того, про що йдеться в головній частині.

Від головної до підрядної частини не можна поставити питання.

Підрядна частина до головної приєднується сполучником так що

● На небі збиралися великі хмари, так що можна було сподіватися дощу .

(Н.Рибак)

[   ] , (так що ...)

Висновки

- **Мовознавці-експерти зробили такі висновки:**
  - складнопідрядним називається таке складне речення, в якому одне просте речення за змістом і граматично залежить від іншого і з'єднується з ним за допомогою підрядного сполучника або сполучного слова;
  - складнопідрядне речення складається з головного речення й одного або кількох підрядних, що пояснюють головне в цілому або один із його членів;
  - прості речення в складнопідрядному втрачають не лише інтонаційну закінченість, а й смислову самостійність, і зберігають тільки будову простих речень;
  - будову складнопідрядного речення можна відобразити за допомогою схеми.

Кінець

Презентацію виконали:

Студентки групи Ш-22

Спеціальності 5.01010201

Початкова освіта

Богданова Вікторія

Бойко Тетяна

Бочарник Дар'я

Буняк Тетяна

Головаченко Дарина